

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 73/2015-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. februára 2016 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka o sťažnosti spoločnosti ŠPORT PRESS, s. r. o., Francisciho 4, Bratislava, zastúpenej advokátom JUDr. Antonom Blahom, advokátska kancelária, Mickiewiczova 6, Bratislava, ktorou namieta porušenie základného práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, na slobodu prejavu a slobodu rozširovania informácií podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 158/2012 z 25. marca 2014, takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva ŠPORT PRESS, s. r. o., podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, na slobodu prejavu a slobodu rozširovania informácií podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 158/2012 z 25. marca 2014 p o r u š e n é b o l i .

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 158/2012 z 25. marca 2014 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Spoločnosti ŠPORT PRESS, s. r. o., p r i z n á v a úhradu trov konania v sume 340,88 € (slovom tristoštyridsať eur a osemdesiatosem centov), ktorú jej j e Krajský súd v Košiciach p o v i n n ý vyplatiť na účet jej právneho zástupcu Antona Blahu, advokátska kancelária, Mickiewiczova 6, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. júla 2014 doručená sťažnosť spoločnosti ŠPORT PRESS, s. r. o., Francisciho 4, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 158/2012 z 25. marca 2014 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že voči sťažovateľke sa žalobou podanou Okresnému súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) domáhal žalobca svojho práva na ochranu osobnosti podľa § 11 a nasledujúcich zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. Okresný súd vo veci sťažovateľky rozhodol rozsudkom sp. zn. 22 C 79/2010 z 21. februára 2012, ktorým uložil sťažovateľke povinnosť uverejniť ospravedlnenie v špecifikovanom denníku a nahradiť žalobcovi nemajetkovú ujmu sumou 7 000 €.

O odvolaní, ktorým predmetný rozsudok okresného súdu sťažovateľka napadla, rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom, ktorým prvostupňový rozsudok v časti výrokov, ktorým bola sťažovateľke uložená povinnosť ospravedlniť sa žalobcovi a priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 7 000 €, potvrdil a v časti výroku o priznanej náhrade trov konania zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Podľa názoru sťažovateľky krajský súd napadnutým rozsudkom v časti, v ktorej potvrdil uvedené výroky rozsudku prvostupňového súdu o povinnosti sťažovateľky uverejniť ospravedlnenie a o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy, porušil jej základné

práva zaručené čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručené čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 dohovoru.

Vo veci konajúcim súdom vyčíta, že nepostupovali „*formou testu proporcionality*“ a nedostatočne skúmali „*konflikt dvoch ústavou zaručených práv*“.

Sťažovateľka v kontexte jej prípadu poukazuje na podstatne širšie hranice prípustnosti kritiky osôb verejného záujmu, ktoré sa spravidla vedome otvorene vystavujú podrobnému skúmaniu zo strany novinárov a širšej verejnosti, a sú tak povinné prejavit' väčšiu mieru tolerancie v prípade kritiky ich konania.

Ďalej sťažovateľka namieta, že všeobecné súdy nezohľadnili, kde došlo k zásahu. V tejto súvislosti poukazovala na to, že v danom prípade išlo o printové médium a dotknutý článok sa nachádzal v jeho prílohe.

Sťažovateľka vo veci konajúcim súdom vyčíta aj to, že nekriticky vyhovel žalobe žalobcu, kde navrhnuté formulácie uverejnenia ospravedlnenia v petite žaloby neobsahovali skutkové tvrdenia, ale hodnotiace úsudky, ktoré samej osobe nemôžu byť nepravdivými, teda okresnému súdu a krajskému súdu vyčíta, že sa „*nezaoberali jednotlivými požadovanými formuláciami výroku rozsudku*“ jednotlivo, ale „*en bloc*“. Preto napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu, „*došlo k uloženiu povinnosti, ktorá nie je v súlade s ústavou*“.

Sťažovateľka v súvislosti s priznanou náhradou nemajetkovej ujmy napadnutým rozsudkom uviedla, že „*súdy argumentovali... najmä svedeckými výpoveďami brata žalobcu, jeho známych a priateľov. Žiaden z uvedených svedkov vo svojej výpovedi neuviedol, že by informáciám uvedeným v článku uveril a stotožnil sa s nimi.*“.

Sťažovateľka na základe uvedenej argumentácie v závere sťažnosti žiada, aby ústavný súd vo veci rozhodol nálezom, v ktorom by vyslovil porušenie jej základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, napadnutý rozsudok zrušil a vrátil vec krajskému súdu na nové konanie a priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 7 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. III. ÚS 73/2015 z 3. marca 2015 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu krajského súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu krajského súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti.

Právny zástupca sťažovateľky a predseda krajského súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu krajského súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade

s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 SprV/499/2015 z 12. mája 2015 po analýze obsahu označeného rozsudku okresného súdu a napadnutého rozsudku krajského súdu najmä uviedol:

«Uvedené rozhodnutia sú právoplatné a tak nám neprislúcha posudzovať ich vecnú správnosť ani ich zákonnosť.

V ústavnej sťažnosti sťažovateľ opakuje dôvody, ktoré uviedol v odvolaní proti rozsudku okresného súdu zo dňa 21. 02. 2012, č. k. 22C 79/2010 -132 s ktorými sa odvolací súd vypořiadal v dôvodoch svojho rozsudku zo dňa 25. 03. 2014, č. k. 6 Co 158/2012-172.

Pokiaľ sťažovateľ vyčíta (všeobecným) súdom, že ak vyhodnotili, že došlo k zásahu do ochrany osobnosti, potom mali postupovať formou testu proporcionality a skúmať konflikt dvoch ústavou zaručených práv nasledovne :

a) *Subjekt, ktorý uskutočnil zásah do ochrany osobnosti*

Na strane 8 v poslednom odseku a na strane 9 (rozsudku odvolacieho súdu sp. zn. 6 Co 158/2012) rozviedol odvolací súd úlohu súdu v prípade konfliktu slobody prejavu na strane jednej (článok 26 ods. 1 Ústavy SR) a základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a mena na strane druhej (čl. 19 ods. 1 Ústavy SR), s poukazom na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 256/07.

Pri subjekte, ktorý zásah uskutočnil, odvolací súd poukázal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len ESĽP), podľa ktorej tlač je „strážnym psom verejných vecí“ a hrá významnú úlohu v právnom štáte. Zároveň odvolací súd poukázal na to, že novinári majú (sociálnu) povinnosť poskytovať informácie a myšlienky, týkajúce sa všetkých záležitostí verejného záujmu a zdôraznil, že verejnosť má právo na „úplné a presné“ informácie (vid' News Verlag GmbH & CoKG proti Rakúsku, rozsudok z 2000).

Sťažovateľa označil za „nositeľa“ slobody prejavu, a preto sa naň vzťahuje zvýšená ochrana (privilegované postavenie) poskytovaná novinárom.

b) *Kto mal byť poškodený zásahom do ochrany osobnosti*

Odvolací súd konštatoval, že žalobca je ten, kto bol poškodený zásahom do ochrany osobnosti.

Žalobca je známy širokej (osobitne) športovej verejnosti. Pohyboval sa v športových hádzanárskych kluboch nielen na Slovensku, ale aj v Čechách a dokonca aj v Nemecku. V Českej republike bol úspešným trénerom HC Baník Karviná, s ktorým získal majstrovský titul (majstra ČR).

Rozvedené boli aj predpoklady, ktoré funkcia trénera musí splňať.

c) Obsah predmetného článku

Nielen okresný, ale aj krajský súd podrobne rozviedli obsah inkriminovaného článku, ktorý podľa sťažovateľa obsahoval „expresívnejšie“ výrazy.

Súdy dospeli k názoru, že predmetný článok neobsahoval len expresívnejšie výrazy, ale výrazy a označenia, ktoré hovoria o žalobcovi ako o bezcharakternom človeku (trénerovi), ktorý je „malý nielen vzrastom, ale aj duchom, navyše s mäkkou chrbticou, človek, ktorý kvôli svojej márnomyseľnosti pre malichernosť zapredá vlastné farby“.

Navyše článok obsahoval aj výzvu pre čitateľov, aby reagovali na „zápas Tatran Prešov s ŠKP Bratislava“, aj keď výzva smerovala na reakciu čitateľov k predmetnému článku pod názvom „Páni [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], kto vám dal právo?“ a reakcia „čitateľov“, po oboznámení sa s obsahom článku, logicky vyústila do príspevkov, v ktorých nevyberaným spôsobom reagovali na osobu žalobcu a tak obsah článku umocnil negatívne dopady na osobnostnú sféru žalobcu.

d) Kde bol predmetný článok uverejnený

Súdy konštatovali, že predmetný článok bol uverejnený v denníku ŠPORT, a to na strane 43 prílohy. Išlo (a ide) o denník s celoslovenskou pôsobnosťou a dostal sa rozsiahlemu okruhu adresátov, ktorí sledujú športové dianie nielen v Slovenskej republike, ale aj v zahraničí.

Pokiaľ sťažovateľ vyčíta pochybenia všeobecných súdov ohľadom formulácie petitu ospravedlnenia, odvolací súd sa stotožnil s uvedenou formou ospravedlnenia.

Ohľadom výšky priznanej nemajetkovej ujmy, odvolací súd podrobne rozviedol svoje dôvody na č. 1.11 -13 rozsudku z 25. marca 2014.

Pri výške náhrady nemajetkovej ujmy, primerane utrpenej ujme na dobrej povesti, vychádzal z judikatúry ESLP (Tolstoy Miloslavsky c/a Spojené Kráľovstvo) a zohľadnil aj výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch, týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti (napr. Fuchs c/a Moldavsko, Steel a Morris c/a Spojené

Kráľovstvo), ako aj výšku náhrad, ktorá je priznaná za telesné zranenia alebo obetiam násilných činov (viď ltaletli a Karhuvaara c/a Fínsko, etc).

Ohľadom ďalších výhrad zo strany sťažovateľa, spracovateľ vyjadrenia poukazuje na mimoriadne podrobné a presvedčivé dôvody, ktoré obsahuje rozsudok odvolacieho súdu z 25. marca 2014, č. k. 6 Co 158/2012 -172.

Z vyššie uvedených dôvodov navrhujeme ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietnuť.»

Právny zástupca sťažovateľky využil možnosť reagovať na vyjadrenie predsedu krajského súdu k sťažnosti a v stanovisku doručenom ústavnému súdu 9. júna 2015 uviedol, že konštatovanie krajského súdu, že novinárom je poskytovaná zvýšená ochrana a privilegované postavenie, je nedostačujúce, pretože v ich prípade toto postavenie nepremietol do svojho rozhodnutia vo veci. Tiež vytýkal vo veci konajúcim súdom, že sa nevysporiadali so skutočnosťou, že predmetný článok reagoval na zápas mužskej hádzanej a kritika v ňom obsiahnutá sa zaoberala činnosťou žalobcu ako trénera. Pokiaľ ide o obsahovú stránku predmetného článku, označenie žalobcu ako osoby bezcharakternej v článku uvedené nie je. Označené reakcie športových fanúšikov neboli obsiahnuté v predmetnom článku, teda neboli ani predmetom konania, preto argumentácia vo veci konajúcich súdov v tejto súvislosti je nenáležitá. Podľa názoru sťažovateľky nebolo zohľadnené ani to, kde bol článok uverejnený, že denník ŠPORT nepatrí k najčítanejším denníkom, že článok sa nachádzal v prílohe, preto zjednodušenie, že ide o celoslovenský denník, a preto sa musel dostať do dispozície rozsiahlemu počtu adresátov, neobstojí.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa predovšetkým domáha, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu jej základných práv podľa

čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorým potvrdil výrok I a II označeného rozsudku okresného súdu, ktorým bola sťažovateľke uložená povinnosť uverejniť v denníku ŠPORT ospravedlnenie žalobcovi v znení uvedenom v tomto výroku a povinnosť sťažovateľky zaplatiť žalobcovi 7 000 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

1. Ústavný súd sa najprv zaoberal tou časťou sťažnosti, ktorou sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odôvodnila sťažovateľka jednak tým, že rozsudok krajského súdu považuje za nedostatočne odôvodnený, a jednak tým, že krajský súd nesprávne vyhodnotil výsledky vykonaného dokazovania.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby

zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. 1. 1999). Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu. Zároveň v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy sa možno domáhať práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou, a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (I. ÚS 22/03).

Vychádzajúc z týchto ústavne významných úvah zaoberal sa ústavný súd posúdením obsahu napadnutého rozsudku z uvedených hľadísk.

Z napadnutého rozsudku, ktorý je potrebné vnímať v spojitosti s rozsudkom súdu prvého stupňa, pretože sa krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia v plnej miere s ním stotožnil, vyplýva, že vo veci konajúce všeobecné súdy vo veci ochrany osobnosti rozhodli o petite návrhu žalobcu, ktorý prevzali do výroku rozsudku bez toho, aby sa vzhľadom na povahu sporu vysporiadali s otázkou, či a ktoré výroky označené v návrhu majú

difamačný charakter a či ide o skutkové tvrdenia alebo hodnotové súdy a ak ide o hodnotové súdy, či mali dostatočný skutkový základ. Ani z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu, ako aj označeného rozsudku okresného súdu nevyplýva, ktoré výroky obsiahnuté vo výrokovej časti rozsudku okresného súdu je možné považovať za skutkové tvrdenia a ktoré za hodnotové súdy. V tejto súvislosti je ďalej potrebné konštatovať, že odôvodnenie rozsudku okresného súdu, ako aj krajského súdu sa niektorými výroky vôbec nezaoberalo. Vychádzajúc však z výroku I označeného rozsudku okresného súdu je možné konštatovať, že súdy uvedeným výrokom pripísali charakter skutkových tvrdení bez toho, aby odôvodnili tento svoj záver. Znenie prvého výroku označeného rozsudku okresného súdu je takéto:

«Žalovaná je povinná uverejniť do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku v denníku ŠPORT na strane 43 nasledovné ospravedlnenie žalobcovi:

Dňa 12. 4. 2010 v denníku ŠPORT strane 43 sme uverejnili článok s názvom „Páni

██████████, kto vám dal právo:“, ktorého autorom bol šéfredaktor denníka ŠPORT ██████████. V

lánku sme okrem iného uviedli:

„Nie je azda tréner, ktorý prikáže svojmu mužstvu prehrať a ktorý sám počas zápasu robí všetko preto, aby sa tak stalo, skutočne šašom?“

„██████████ sa rád hrdí tým, že trénoval aj v bundeslige, no zabúda dodať, že keď ho z Melsungenu po troch mesiacoch pôsobenia v najvyššej súťaži vyhodili, tamojší priaznivci sa v onen chladný decembrový deň od radosti kúpali vo fontáne. Časom totiž pochopili, že je to človek malý nielen vzrastom, ale aj duchom, navyše s mäkkou chrbticou.“

„Apropo, ak by si v bundeslige dovolil to, čo v sobotu v Prešove, hnali by ho stade svinským krokom.“

„Podľa mnohých ohlasov, ktoré sme mali na prešovský podvod v sobotu večer a v priebehu včerajška z rôznych kútov Európy, ██████████ hrozí, že okrem Prešova si už nikde ani len „neškrtné“.

„Kto už môže mať záujem o človeka, ktorý vo svojej márnomyseľnosti pre malichernosť zapredá vlastné farby?.“

„Kto dal [REDAKOVANÉ] právo takýmto spôsobom pošpiniť meno slávneho klubu s takmer šesťdesiatročnou tradíciou, za zeleno - biele farby ktorého sa v minulosti bili aj majstri sveta a olympijskí medailisti?“

Kto im dal právo znemožniť hráčov Tatranu, väčšinou z ktorých sú slušní ľudia s fér vzťahom k športu?“

„Kto im dal právo vziať viacerým mladým chlapcom, ktorí museli v sobotu šaškovať na ihrisku, ilúzie o čistote športu?“

„Kto im dal právo naplúť do tváre stovkám čestných a verných fanúšikov, ktorí stáli a stoja za Tatranom v dobrom i zlom?“

„A ako sa im môžu pozrieť do očí po tom, čo od nich navyše bez hanby vybrali vstupné na vopred zrežírovanú frašku?“

„Šťastím pre Tatran je, že on je vďaka veľkým osobnostiam a úspechom ešte pred [REDAKOVANÉ] éry večný, zatiaľ čo [REDAKOVANÉ] skôr či neskôr odídu.“ Tieto uvedené tvrdenia sú nepravdivé za čo sa žalobcovi ospravedlňujeme.»

Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu a výroku, ako aj odôvodnenia označeného rozsudku okresného súdu konštatuje, že prima facie nie všetky výroky uvedené v prvom výroku označeného rozsudku okresného súdu je možné považovať za skutkové tvrdenia, už len vzhľadom na ich formuláciu, ako aj formu, ktorá má v niektorých prípadoch charakter rečnickej otázky. Taktiež je podľa názoru ústavného súdu otázne, či všetkými uvedenými výrokmi mohlo byť zasiahnuté do osobnostných práv žalobcu. Už tieto zistenia ústavného súdu samy osebe v kontexte nedostatočného odôvodnenia výrokov týchto rozhodnutí postačujú na vyslovenie porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu.

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného

hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné sudy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné sudy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesno-právnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní (II. ÚS 122/05). A contrario, ak všeobecný súd koná v rozpore s procesno-právnymi predpismi upravujúcimi postupy v súdnom konaní, môže dôjsť k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie.

O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Sťažovateľka ešte v odvolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu namietala, že okresný súd v rozpore s § 118a zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) prihliadal aj na výpoveď svedka Damira Kudru a pri hodnotení dôkazov postupoval v rozpore § 132 OSP. Poukázala pritom na zápisnicu z pojednávania z 19. apríla 2010, z ktorej vyplýva, že žalobca navrhol vypočuť svedka Damira Kudru až listom z 18. marca 2011, pričom prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 1. marca 2010.

Podľa § 118a ods. 1 OSP vo veciach ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka... sú účastníci povinní opísať rozhodujúce skutočnosti o veci samej a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení najneskôr do skončenia prvého pojednávania;

to neplatí, ak neboli splnené podmienky na vykonanie prvého pojednávania a došlo k jeho odročeniu (§ 101 ods. 2).

Ústavný súd zo súdneho spisu zistil, že krajský súd k tejto odvolacej námietke v odôvodnení napadnutého rozsudku nezaujal konkrétne stanovisko a zároveň sa stotožnil s odôvodnením označeného rozsudku okresného súdu, ktorý v odôvodnení svojho rozsudku na strane 8 uviedol, že na výpoveď svedka prihliadal, pričom z obsahu výpovede je zrejmé, že táto bola hodnotená v neprospech sťažovateľky.

Pokiaľ všeobecný súd pripustí vykonanie dôkazu v rozpore s § 118a ods. 1 a 2 OSP, na ktorý neskôr aj prihliadne v rámci hodnotenia dôkazov v odôvodnení svojho rozhodnutia, takéto rozhodnutie všeobecného súdu je prijaté v rozpore citovanými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, preto je možné konštatovať, že je zaťažené arbitrárnosťou, ktorá má za následok vyslovenie porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vychádzajúc z uvedených zistení ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu týchto označených práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

2. Sťažovateľka v súvislosti s namietaným porušením základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru ďalej všeobecným súdom vyčítala, že mali postupovať formou testu proporcionality, keďže išlo o skúmanie konfliktu dvoch ústavou zaručených práv.

Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Podľa čl. 26 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu.

Podľa čl. 26 ods. 4 ústavy sloboda prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.

Podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.

Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia označeného rozsudku okresného súdu, ako aj napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré tvoria jeden celok, konštatuje, že hoci ich odôvodnenia obsahujú parciálne závery, ktoré obsahujú prvky testu proporcionality, tieto všeobecné závery však nezohľadňujú a neobsahujú všetky okolnosti, ktoré tvoria predmet skúmania, preto možno usudzovať, že nedošlo k vykonaniu tohto testu v jeho celistvosti. Predovšetkým je potrebné poukázať na to, že hoci okresný súd, tak aj krajský súd v odôvodnení citoval judikatúru ústavného súdu, ako aj EŠLP týkajúcu sa problematiky slobody prejavu, v rámci ktorej poukázal na úlohu novinárov ako strážnych psov demokracie a na ich privilegované postavenie uvedené nepremietol do hodnotenia skutkových okolností prípadu. Takisto všeobecné súdy nedostatočne venovali pozornosť podstatnej skutočnosti, keď sťažovateľka vyzývala adresátov prejavu na vytvorenie si vlastného názoru na výsledok zápasu, a nie hodnotenie žalobcu, ako to všeobecné súdy vychádzajúc z obsahu článku vyvodili, čo je v priamom rozpore so zverejneným znením výzvy (uprostred predmetného článku v čiernom rámčeku, pozn.). Preto výzvu, ktorá by tvorila dostatočnú platformu a logický základ pre kvalifikáciu špecifikovaných častí prejavov sťažovateľky skôr ako hodnotiacich úsudkov, posúdili v neprospech sťažovateľky, konštatovaním, že výzva *„logicky vyústila do príspevkov, ktoré nevyberavým spôsobom reagovali na osobu žalobcu, a tak obsah článku umocnil negatívne dopady na osobnostnú sféru žalobcu“*. Jednou z podstatných častí testu proporcionality je tiež skúmanie cieľa a úmyslu prejavu, ktorý nebol v okolnostiach prípadu dostatočne skúmaný.

Kľúčovou úlohou ústavného súdu v tomto konaní bolo posúdiť, či krajský súd napadnutým rozsudkom ústavne akceptovateľným a udržateľným spôsobom rozhodol v spore o ochranu osobnosti medzi žalobcom a sťažovateľkou (ako vydavateľkou denníka ŠPORT, v ktorom bol uverejnený inkriminovaný článok), u ktorého malo podľa záverov

okresného súdu, ako aj krajského súdu dôjsť uverejnením inkriminovaného článku k neprípustnému zásahu do práva na súkromie (osobnostných práv) žalobcu.

Z uvedeného vyplýva, že podstatou sporu, ku ktorému sa v sťažovateľkinej veci ústavný súd musí vyjadriť, je konflikt medzi ústavou garantovanou slobodou prejavu a základným právom vyhľadávať a rozširovať informácie sťažovateľky (čl. 26 ústavy) a právom na ochranu osobnosti žalobcu, ktoré je taktiež garantované ústavou (najmä čl. 19 ústavy). Podstatou rozhodovania o väčšine obdobných právnych sporov je hľadanie vyváženého vzťahu medzi ústavou garantovaným právom na ochranu ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti na jednej strane a slobodou prejavu a základným právom na informácie na strane druhej. Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej doterajšej judikatúre už viackrát zdôraznil, že každý konflikt vo vnútri systému základných práv a slobôd (resp. ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách) treba riešiť prostredníctvom zásady ich spravodlivej rovnováhy (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 22/06, m. m. PL. ÚS 6/04, III. ÚS 34/07). Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, kým uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného práva alebo slobody (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 7/96).

Podľa judikatúry ESLP, ktorú ústavný súd konštantne zohľadňuje vo svojej rozhodovacej činnosti, sloboda prejavu predstavuje jeden zo základných pilierov demokratickej spoločnosti a jednu zo základných podmienok jej rozvoja a sebarealizácie jednotlivca. Uplatňuje sa nielen vo vzťahu k „informáciám“ a „myšlienkam“, ktoré sa prijímajú priaznivo, resp. sa pokladajú za neurážlivé a neutrálne, ale aj k tým, ktoré urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát alebo časť obyvateľstva. Vyžaduje si to pluralizmus, znášateľnosť a veľkorysosť, bez ktorých nemožno hovoriť o „demokratickej spoločnosti“ (Handyside v. Spojené kráľovstvo, sťažnosť č. 5493/72, rozsudok zo 7. 12. 1976, § 49).

V niektorých situáciách však musí sloboda prejavu ustúpiť. Limity vyjadrené čl. 26 ods. 4 ústavy explicitne uvádzajú dôvody obmedzenia slobody prejavu, pričom ide o obmedzenia, ktoré musia zodpovedať vždy demokratickému charakteru spoločnosti („opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné“). Dôvodom takéhoto obmedzenia môže byť aj „ochrana práv a slobôd iných“, teda okrem iného aj záruky vyplývajúce

zo základného práva na ochranu osobnosti v rozsahu garantovanom v čl. 19 ústavy a konkretizovanom najmä v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktoré chránia súkromné osoby pred neoprávnenými zásahmi zo strany iných súkromných osôb alebo štátu.

Vychádzajúc zo záväznosti ústavy pre všetky orgány verejnej moci (všeobecné súdy nevynímajúc) ústavný súd konštatuje, že pri rozhodovaní sporov vo veciach ochrany osobnosti musí byť vždy zohľadnená ochrana slobody prejavu, a to minimálne v rozsahu jej ústavných záruk. Uvedené ustanovenia Občianskeho zákonníka teda nemožno aplikovať izolovane, ale je nutné ich vykladať a aplikovať v súlade s ústavou. Nutnosť zohľadniť slobodu prejavu, samozrejme, neznamená rezignáciu na ochranu osobnosti. Znamená to však, že v niektorých prípadoch musí byť uprednostnená sloboda prejavu, aj keď daný prejav môže mať isté nedostatky z hľadiska klasickej zákonnej ochrany osobnosti (porovnaj k tomu aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 55/2008 z 25. februára 2009, www.supcourt.gov.sk). Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína tiež povinnosť všeobecných súdov zohľadňovať pri svojej rozhodovacej činnosti relevantnú judikatúru ESĽP a ďalších medzinárodných súdnych orgánov vyvoditeľnú okrem iného aj z čl. 1 ods. 2 ústavy.

V okolnostiach posudzovaného prípadu je nepochybné, že rozhodnutiami všeobecných súdov došlo k zásahu do ústavou garantovanej slobody prejavu sťažovateľky, t. j. došlo k jej obmedzeniu. Úlohou ústavného súdu bolo ale posúdiť, či v danom prípade išlo z ústavného hľadiska o akceptovateľné obmedzenie slobody prejavu a základného práva na informácie a či krajský súd pri svojom rozhodovaní rešpektoval požiadavky aj vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavným rámcom ochrany osobnostných práv je čl. 19 ústavy, v zmysle ktorého má každý právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti, právo na ochranu mena, ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe. Okrem práv spätých s ochranou osobnosti ústava zaručuje aj iné základné práva a slobody, napr. právo na súdnu a inú právnu ochranu (čl. 46 až čl. 50) a slobodu prejavu (čl. 26). Uplatňovanie týchto základných práv a slobôd a ich právna ochrana musia byť proporcionálne a vzájomne vyvážené tak, aby sa nadmernou

ochranou jedného práva nad únosnú mieru nepotlačila ochrana iného práva. To znamená, že ani existencia zásahu do osobnostných práv nemusí nevyhnutne viesť k záveru o neoprávnenosti takého zásahu, ak bol dôsledkom uplatňovania iného základného práva, pričom vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci tento zásah nepresiahol hranice primeranosti (proporcionality).

Sloboda prejavu vrátane práva na kritiku sú v demokratickej spoločnosti limitované. V rámci prípustnej (oprávnenej) kritiky nie sú prekročené jej vecné limity a zároveň je dodržaná požiadavka ich primeranosti. Vecná je taká kritika, ktorá vychádza z pravdivých východiskových podkladov a ktorá z nich zároveň logicky vyvodzuje zodpovedajúce hodnotiace úsudky. Ak nie sú však tieto podklady pravdivé a ak je hodnotiaci úsudok difamujúci, potom nemožno kritiku považovať za primeranú.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že obmedzenie akéhokoľvek základného práva alebo slobody, a teda aj slobody prejavu možno považovať za ústavne akceptovateľné len vtedy, ak ide o obmedzenie, ktoré bolo ustanovené zákonom, resp. na základe zákona, zodpovedá niektorému ustanovenému legitímnemu cieľu a je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa, t. j. ospravedlňuje ho existencia naliehavej spoločenskej potreby a primerane (spravodlivo) vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom, t. j. musí ísť o obmedzenie, ktoré je v súlade so zásadou proporcionality (m. m. I. ÚS 4/02, I. ÚS 36/02, I. ÚS 193/03).

V posudzovanom prípade došlo k obmedzeniu slobody prejavu sťažovateľky na zákonomnom podklade, ktorý tvorili § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, pričom zároveň išlo o obmedzenie, ktoré sledovalo ochranu práva na súkromie, resp. práva na ochranu osobnosti žalobcu, čo nepochybne možno považovať za legitímny cieľ. Za týchto okolností bolo z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, potrebné zo strany ústavného súdu v prvom rade posúdiť, či bol zásah do slobody prejavu sťažovateľky primeraný, t. j. či zodpovedal zásade proporcionality.

Vzhľadom na skutočnosť, že základné podmienky na zásah do slobody prejavu sťažovateľky, a to podmienka legality a legitimacy boli v posudzovanom prípade splnené, ústavný súd je toho názoru, že konflikt týchto garantovaných ústavných práv, teda slobody prejavu a práva na súkromie je v takýchto prípadoch aj na úrovni všeobecných súdov potrebné riešiť preskúmaním proporcionality medzi namietaným zásahom do slobody prejavu sťažovateľky a ústavnými garanciami práva na súkromie žalobcu. Na tento účel ústavný súd už viackrát vo svojich rozhodnutiach aplikoval test proporcionality (napr. II. ÚS 152/08, II. ÚS 326/09, IV. ÚS 302/2010, IV. ÚS 448/2012, IV. ÚS 492/2012), ktorý ako nástroj je založený na hľadaní odpovedí na otázky KTO, O KOM, ČO, KDE, KEDY a AKO v posudzovanom prípade uverejnil informáciu, pričom zároveň posudzoval, či všeobecný súd pri svojom rozhodovaní zohľadnil všetky aspekty, ktoré test proporcionality zahrňuje.

1. Pri posudzovaní otázky subjektu KTO, ktorý mal v danom prípade podľa záverov okresného súdu a krajského súdu neprípustným spôsobom zasiahnuť do žalobcovho práva na ochranu osobnosti (práva na súkromie), ústavný súd vychádza zo stabilizovanej judikatúry ESLP, ktorý subjekty uplatňujúce slobodu prejavu rozčleňuje do viacerých skupín z hľadiska dôležitosti ich prejavov pre výmenu názorov v demokratickej spoločnosti. Z judikatúry ESLP jednoznačne vyplýva, že privilegované postavenie z hľadiska ochrany slobody prejavu patrí novinárom a masmédiám, a to zvlášť pri informovaní o veciach verejného záujmu (napr. rozsudok ESLP Prager a Oberschlick v. Rakúsko z 26. 4. 1995, sťažnosť č. 1594/90 alebo rozsudok ESLP Bladet Tromsø a Stensaas proti Nórsku z 20. 5. 1999, sťažnosť č. 21980/93). Novinári majú (spoločenskú) povinnosť poskytovať informácie a myšlienky týkajúce sa všetkých záležitostí verejného záujmu a verejnosť má právo takéto informácie dostať. Novinárom je dokonca umožnené používať určitú mieru preháňania a provokácie. Ústavný súd akceptuje uvedený prístup ESLP, a to nielen z dôvodu jeho autority, ale hlavne z dôvodu presvedčivosti jeho argumentácie (porovnaj IV. ÚS 107/2010).

Vo vzťahu k uvedenému ústavný súd konštatuje, že v posudzovanej veci nebolo sporná otázka, či sťažovateľka je v danom prípade teda „nositeľkou“ slobody prejavu,

a preto sa na ňu vzťahuje zvýšená ochrana (privilegované postavenie) poskytovaná novinárom, resp. masmédiám, ktorú bolo potrebné pri rozhodovaní predmetnej veci zo strany všeobecných súdov primeraným spôsobom zohľadniť. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uvedené aj konštatoval (strana 9 napadnutého rozsudku), hoci z odôvodnenia napadnutého rozsudku nie je zrejmé, ako ju zohľadnil. Pritom z obsahu súdneho spisu je zrejmé, že ide o dlhoročného uznávaného športového novinára, šéfredaktora denníka ŠPORT, ktorý sa dlhodobo zaoberá športom, konkrétne hádzanou (vyjadrenie na strane 26 súdneho spisu, ako aj výpovede autora článku na prvom pojednávaní z 1. marca 2011, strana 74 súdneho spisu). Táto skutočnosť nebola sporná, navyše, obsahom spisu sú tri články šéfredaktora týkajúce sa hádzanej z roku 2008 až 2010, v ktorých sa spomína meno žalobcu.

2. V súvislosti s posudzovaním otázky, O KOM boli inkriminované články, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že dôsledkom snahy o podporu výmeny názorov o verejne zaujímavých témach je aj kategorizácia osôb, ktorých sa informácie uverejnené v tlači týkajú a do ktorých osobnostnej sféry negatívne zasahujú, resp. môžu zasahovať. Hranice akceptovateľnosti šírenia informácií týkajúcich sa osobnostnej sféry sú najširšie u verejne činných osôb (resp. osôb tzv. verejného záujmu) a najužšie u „bežných“ občanov. Do kategórie verejne činných osôb patria v prvom rade politici, ale aj štátni zamestnanci, ktorých konanie by „malo byť trvale predmetom skúmania a debát a malo byť otvorené kritike“ (rozhodnutie ESLP vo veci Thorgier Thorgeirson proti Islandu z 25. 6. 1992, sťažnosť č. 13778/93, § 61), pričom „štátni zamestnanci pri plnení svojich úradných povinností musia tak ako politici, zniesť širšie limity akceptovateľnej kritiky“ (rozhodnutie ESLP vo veci Janowski proti Poľsku z 21. 1. 1999, sťažnosť č. 25716/94, § 28).

V posudzovanom prípade sa inkriminovaný článok týkal žalobcu, ktorý v relevantnom čase vykonával *funkciu trénera hádzanárskeho mužstva* a ktorý podľa názoru sťažovateľky bol spoluzodpovedný za prekvapivý výsledok zápasu jeho zverencov, pričom kritika bola vyjadrená v spojitosti s jeho funkciou trénera. Ani toto postavenie žalobcu ako osoby verejne činnej, u ktorej sú hranice prijateľnej kritiky širšie ako u súkromnej osoby, nebolo sporné. Krajský súd síce v napadnutom rozsudku deklaroval, že ide o osobu verejného záujmu, ale táto skutočnosť v odôvodnení napadnutého rozsudku nebola

dostatočne zohľadnená pri hodnotení dokazovania. Z obsahu súdneho spisu pritom vyplýva, že ide o trénera najlepšieho hádzanárskeho mužstva na Slovensku s dlhoročnou tradíciou a úspechmi aj na medzinárodnej úrovni, preto je aj predmetom dlhodobého záujmu fanúšikov tohto športu. Vychádzajúc z uvedeného je možné konštatovať, že žalobca je verejne činnou osobou, ktorá je povinná znášať kritiku v spojitosti s profesionálnym pôsobením na poste trénera tohto elitného športového mužstva. Pri hodnotení osoby žalobcu bolo tiež potrebné vziať do úvahy skutočnosť, že ide o známeho, skúseného trénera, ktorý pôsobil aj v zahraničí.

3. V súvislosti s otázkou, ČO bolo predmetom inkriminovaného článku, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že tieto sa síce týkali v prvom rade žalobcu, ale zároveň aj majiteľa klubu, ktorých považovala sťažovateľka za zodpovedných za prekvapivý výsledok zápasu. Sťažovateľka v tejto súvislosti tvrdila, že predmetný článok je „žánrovou glosou a je vyjadrením autora na aktuálnu situáciu v oblasti športu, konkrétne hádzanej“. Uvedený článok, ako to vyplynulo z vykonaného dokazovania, obsahoval aj nepravdivé skutkové tvrdenie, ktoré súviselo s pôsobením žalobcu ako trénera v bundeslige v znení „**■** sa rád hrdí tým, že trénoval aj v bundeslige, no zabúda dodať, že keď ho z Melsungenu po troch mesiacoch pôsobenia v najvyššej súťaži vyhodili, tamojší priaznivci sa onen chladný decembrový deň od radosti kúpali vo fontáne.“. Sťažovateľka v rámci vykonaného dokazovania na pojednávaní pripustila v tomto smere faktografickú chybu, že po troch mesiacoch trénera vyhodili (bolo preukázané, že žalobca tam pôsobil viac ako sezónu, pozn.). K tomu však tiež uviedla, že v športovej terminológii sa bežne používa výraz, že bol vyhodенý na skutočnosť, že s trénerom bol rozviazaný kontrakt, pričom ostatná časť citovaného výroku bola zjavne hyperbola. Ďalším sporným výrokom bolo označenie žalobcu v článku za „človeka malého nielen vzrastom, ale aj duchom, navyše s mäkkou chrbticou“. Krajský súd v tejto súvislosti v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca bol v článku „stotožnený ako bezcharakterný človek“ bez toho, aby tento výrok zaradil do kategórie skutkového tvrdenia alebo hodnotiaceho súdu. Pokiaľ ide o ďalšie výroky uvedené vo výrokovej časti označeného rozsudku súdu prvého stupňa, tieto možno podľa názoru ústavného súdu skôr podľa ich povahy zaradiť medzi hodnotové súdy, či to už formou sugestívnych otázok (napr. nie je azda tréner, ktorý...), alebo silne emočne

ladených názorov (napr. „*apropo, ak by si v bundeslige dovolil to, čo v sobotu v Prešove, hnali by ho stade svinským krokom*“, «... *hrozí, že okrem Prešova si už nikde ani len „neškrtné“*»). Ďalšie výroky podľa názoru ústavného súdu bolo potrebné vnímať v kontexte celého článku, ako aj jeho nadpisu a už uvedenej výzvy, ktoré skôr smerovali k neprípustnosti takej taktiky, ktorá by mala mať za výsledok prehru v zápase. Ani tieto výroky nemožno považovať za skutkové tvrdenia, skôr ide o rečnicke otázky, ktorými autor vyjadril svoj názor.

Ústavný súd po preskúmaní charakteru článku konštatuje, že kritikou bol podrobený žalobca ako tréner v súvislosti s prekvapivým výsledkom zápasu medzi mužstvami neporovnateľnej kvality, ktorý logicky vyvolal otázky, čo mohlo byť príčinou takéhoto výsledku. Autor článku vyslovil svoj názor a špekulatívnym spôsobom hodnotil príčiny prekvapivej prehry domáceho mužstva, ktorého trénerom je žalobca a nepriamo dospel k záveru, že došlo k nešportovému správaniu a neprípustným praktikám v športe ako takom. Za zodpovednú osobu pritom označil aj žalobcu, ktorý určuje taktiku a vykreslil spoluzodpovedného trénera za výsledok ako osobu s malým duchom s mäkkou chrbticou. V súvislosti s prekvapivým výsledkom zápasu autor článku naznačoval a kládol si sugestívne otázky, či tréner ako osoba, ktorá určuje taktiku v zápase, má právo prikázať prehrať zápas, a tým aj znemožniť zúčastnených hráčov a fanúšikov. Týmito otázkami autor článku vyjadril svoj osobný názor na takúto prehru a zároveň pobádal čitateľov predmetného článku výzvou umiestnenou v čiernom rámečku uprostred svojho článku s titulom **POVEDZTE SI SVOJ NÁZOR!** Čo si myslíte o prehre hádzanárov Tatrana Prešov s ŠKP Bratislava. Obsah článku v súvislostiach zahrňoval aj dôležitú otázku verejného záujmu, ktorou zjednodušene povedané bolo fair play v športe. To napokon nepriamo vplynulo aj z titulky článku „*Páni [REDAKOVANÉ], kto Vám dal právo?*“.

Otázkam týkajúcim sa verejného záujmu je poskytovaná zvýšená ochrana vyhľadávania a rozširovania súvisiacich informácií a myšlienok. K otázkam verejného záujmu patrí aj informovanie o činnosti športovcov, ako aj trénerov, t. j. osôb pôsobiacich vo verejnej sfére (teda aj športovcov a ich trénerov). Obsahom inkriminovaného článku boli v posudzovanom prípade aj nepochybne veci dôležitého verejného záujmu (indície o nešportových praktikách). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre zdôrazňuje,

že poslaním a nezastupiteľnou úlohou tlače je nepochybne šírenie informácií a myšlienok o otázkach verejného záujmu s tým, že je zároveň nespochybniteľným právom verejnosti takéto informácie prijímať [dostať; (m. m. I. ÚS 352/2011)]. Tieto otázky „môžu a majú byť verejne posudzované“ (IV. ÚS 302/2010, m. m. tiež nálež Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 453/03).

V nadväznosti na uvedené ústavný súd konštatuje, že krajský súd v napadnutom rozsudku skutočnosť, že obsahom inkriminovaných článkov boli otázky dôležitého verejného záujmu týkajúce sa nielen žalobcu, ale aj športu všeobecne, ani nespomenul, a teda ani nezohľadnil pri svojom rozhodovaní.

4. Dôležitým kritériom pri posudzovaní zásahu do slobody prejavu je aj miesto, kde zazneli, resp. kde boli uverejnené sporné výroky (t. j. otázka, KDE boli inkriminované články uverejnené). Vo všeobecnosti platí, že čím hromadnejšie sa informácia distribuuje, tým vyššia je ochrana osobnostných práv. V posudzovanom prípade boli inkriminované články uverejnené v denníku ŠPORT, konkrétne v jeho prílohe, ktorý má celoslovenskú pôsobnosť, pričom otázka nákladu, ako aj jeho popularity nebola predmetom dokazovania. V tejto súvislosti krajský súd len stručne uviedol, že ide o „*denník s celoslovenskou pôsobnosťou, ktorý má širokú popularitu*“. Toto kritérium však treba hodnotiť v spojení s kritériom autora, ktorého privilegované postavenie môže jeho význam neutralizovať (m. m. IV. ÚS 139/2010, I. ÚS 390/2011, I. ÚS 416/2011, IV. ÚS 302/2010).

5. V súvislosti s posudzovaním kritéria, KEDY boli inkriminované články sťažovateľkou uverejnené, ústavný súd konštatuje, že informácia je pominuteľným majetkom a oneskorenie jej zverejnenia je spravidla spojené so stratou jej hodnoty a významu (PL. ÚS 5/03, IV. ÚS 448/2012), pričom verejnosť má právo na aktuálne informácie a zvlášť vtedy, ak sa týkajú otázok dôležitého verejného záujmu. Posúdenie otázky, či ide o vec verejného záujmu, môže totiž v niektorých prípadoch závisieť aj na plynutí času. Túto povahu môže určitá vec plynutím času získať alebo stratiť (m. m. IV. ÚS 492/2012).

V posudzovanom prípade bol inkriminovaný článok uverejnený v zásade bezprostredne po tom, ako sa sťažovateľka dozvedela o okolnostiach prehry hádzanárskeho mužstva, kde pôsobil žalobca ako tréner, pričom zo zapožičaného súdneho spisu okresného súdu vyplýva, že tejto problematike v tomto čase venovali pozornosť aj iné printové médiá

napr. Prešovský korzár. Túto skutočnosť okresný súd ani krajský súd vo svojich rozsudkoch nespomenuli ani nezohľadnili v prospech sťažovateľky pri svojom rozhodovaní.

6. V súvislosti s posudzovaním kritéria, AKO boli informácie v inkriminovaných článkoch zverejnené, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že vo svojej rozhodovacej činnosti štandardne vychádza z ustálenej judikatúry ESLP, v zmysle ktorej pri posudzovaní limitov slobody prejavu treba rozlišovať medzi faktmi a hodnotiacimi úsudkami. Existenciu faktov možno preukázať, zatiaľ čo otázka pravdivosti hodnotiacich úsudkov dôkazy, naopak, nepripúšťa (napr. Lingens proti Rakúsku, bod 46; tiež rozsudok ESLP z 12. 6. 2001 vo veci sťažnosti Feldek proti Slovensku č. 29032/95, bod 75), hoci aj tie musia vychádzať z dostatočného faktického základu (rozsudok ESLP z 24. 2. 1997 De Haas a Gijssels proti Belgicku č. 19983/92, bod 47, tiež rozsudok ESLP z 27. 2. 2001 vo veci Jerusalem c. Rakúsko). Ochrana výrokov majúci charakter hodnotiacich úsudkov je tak z hľadiska slobody prejavu vo všeobecnosti intenzívnejšia ako v prípade uverejnenia faktov (skutkových tvrdení), ktoré sa môžu ukázať neskôr ako nepravdivé (II. ÚS 152/08, II. ÚS 326/09, IV. ÚS 302/2010, IV. ÚS 492/2012).

Ústavný súd po preskúmaní inkriminovaných článkov opakovane konštatuje, že v nich boli obsiahnuté informácie formulované aj v podobe faktov, ale v prevažnej časti hodnotiacich úsudkov. Okresný súd, ale aj krajský súd ich považovali vychádzajúc z výroku I rozsudku súdu prvého stupňa za tvrdenia, ktoré boli objektívne spôsobilé vyvolať nemajetkovú ujmu v osobnostnej sfére žalobcu a mali predstavovať neoprávnený zásah do jeho osobnostných práv. Odhliadnuc od toho, že nešlo len o skutkové tvrdenia, ústavný súd zároveň konštatuje, že v inkriminovanom článku boli uplatnené expresívne výrazové prostriedky, ktoré bolo potrebné vnímať najmä v kontexte toho, kde boli uverejnené, preto je otázne, či tieto expresívne výrazy týkajúce sa žalobcu boli spôsobilé už samy osebe vyvolať difamačné účinky. Uvedené skutočnosti podľa názoru ústavného súdu nemôžu bez primeraného zohľadnenia obrany sťažovateľky legitimizovať záver vo veci konajúcich súdov o neprípustnom zásahu do práva na súkromie žalobcu.

Súčasťou obrany sťažovateľky bolo aj poukázanie na to, že denník ŠPORT informuje športovú verejnosť o športových výsledkoch a športovcoch. Výrazové prostriedky použité športovými novinármi sú spravidla tvrdšie a úderné, lebo predstavujú priamu reakciu na športový zážitok, preto pri komentovaní športu sa dá očakávať expresívnosť, pretože ide o emočné prostredie, ktoré je vnímané športovou verejnosťou emočne. Tento dôležitý aspekt bol podľa názoru ústavného súdu v okolnostiach prípadu nezohľadnený.

V náleze sp. zn. I. ÚS 453/03 český ústavný súd tiež zdôraznil, že pre zváženie legitímnosti zverejnenej informácie je dôležité rovnako skúmať motív toho, kto informáciu zverejňuje. Legitimitu zverejnenej informácie nemožno vyvodiť zo skutočnosti, že motívom bolo poškodiť osobu informáciou, ktorej sám šíriteľ neveril, pokiaľ ju poskytol bezohľadne bez toho, aby sa staral, či je pravdivá, alebo nie (nález Ústavného súdu Českej republiky I. ÚS 453/03). (Týmito právnymi názormi argumentoval ústavný súd už aj vo veci IV. ÚS 302/2010).

V okolnostiach posudzovanej veci podľa názoru ústavného súdu zjavne nemožno formulovať záver, že motívom sťažovateľky bolo poškodiť žalobcu informáciami, ktorým sťažovateľka sama neverila. V tejto súvislosti vystupuje do popredia v článku obsiahnutá a už citovaná výzva, ktorá v spojení s rečníckymi otázkami autora smerovala k tomu, aby čitatelia reagovali na prehru hádzanárov, ktorá bola prekvapivá najmä z hľadiska ich výsledkov dosiahnutých v relevantnom čase. Názor uvádzaný krajským súdom, že *„článok navádzal čitateľov, avšak majú sa vyjadriť k tvrdeniam, ktoré sú nepravdivé a žalovaná v konaní žiadnym dôkazom nepreukázala dôvodnosť a pravdivosť tvrdením, že žalobca sa dopustil podvodu alebo zapredania vlastných fariieb...“*, je skreslením významu výzvy do tej miery, že odporuje jej doslovnému zneniu, ako aj otázkam položeným autorom v predmetnom článku.

Sumarizujúc dosiaľ formulované predbežné závery ústavný súd konštatuje, že

- inkriminovaný článok uverejnila sťažovateľka, ktorá ako „nositeľka“ slobody prejavu disponuje v zhode s konštantnou judikatúrou ústavného súdu a ESLP zvýšenou ochranou,

- žalobca bol v relevantnom čase osobou verejne činnou (známy tréner hádzanárskeho mužstva), u ktorej sú hranice prijateľnej kritiky širšie ako u bežných občanov,

- obsahom inkriminovaných článkov boli nepochybne aj veci dôležitého verejného záujmu (otázka fair play v športe),

- inkriminované články boli uverejnené v období, keď došlo k prekvapivej prehre, čo legitimizuje motív ich uverejnenia,

- viacero výrokov obsiahnutých v inkriminovaných článkoch bolo formulovaných v podobe hodnotových súdov, ktorých pravdivosť nebolo možné preukázať, a nie skutkových tvrdení, ako ich hodnotil krajský súd,

- obrana sťažovateľky odvolávajúca sa na svoje postavenie, ako aj na postavenie žalobcu v kontexte mylne interpretovanej výzvy autora a už zistenej skutočnosti, že väčšina výrokov považovaných všeobecnými súdmi za skutkové tvrdenia mali skôr povahu hodnotových súdov, pri zohľadnení špecifického emotívneho slovníku športových komentátorov by mohla byť spôsobilá v spojení s ústavne akceptovateľným (proporcionálnym) vyhodnotením konfliktu medzi slobodou prejavu sťažovateľky a právom na súkromie žalobcu, ktorý je podstatou sporu medzi účastníkmi napadnutého konania pred všeobecnými súdmi, spochybniť záver okresného súdu a krajského súdu o tom, že inkriminovanými článkami došlo k neprípustnému zásahu do osobnostných práv žalobcu,

- podľa názoru ústavného súdu je záver krajského súdu o tom, že sťažovateľka uverejnila o žalobcovi nepravdivé, resp. pravdu skresľujúce informácie, vzhľadom na dosiaľ uvedené nedostatočne a nepresvedčivo odôvodnený.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že právne závery, na ktorých je založený napadnutý rozsudok krajského súdu, z hľadiska konkrétnych okolností posudzovanej veci neprimerane preferujú právo žalobcu na ochranu súkromia na úkor slobody prejavu sťažovateľky, pričom nie sú navyše ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnené. Ústavný súd preto rozhodol, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu jej základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

V zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

V zmysle čl. 127 ods. 2 tretej vety ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol, že krajský súd svojím napadnutým rozsudkom porušil ústavou garantované základné práva sťažovateľky, zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť.

V súlade s § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde bude krajský súd v ďalšom konaní vo veci sťažovateľky viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v časti II tohto nálezu. Osobitne bude úlohou krajského súdu po vrátení veci vysporiadať sa s právnym názorom ústavného súdu, podľa ktorého je záver vyjadrený v jeho napadnutom rozsudku, že sťažovateľka uverejnila o žalobcovi nepravdivé, resp. pravdu skresľujúce tvrdenia, nedostatočne a nepresvedčivo odôvodnený. Zároveň bude úlohou krajského súdu pri opätovnom rozhodovaní o veci sťažovateľky primerane zohľadniť konštantnú judikatúru ESĽP a ústavného súdu týkajúcu sa konfliktu medzi slobodou prejavu a právom na súkromie v spojení s konkrétnymi okolnosťami posudzovanej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať finančné zadosťučinenie v sume 7 000 €, ktorú odôvodnila tým, že rozhodnutiami súdu jej bola spôsobená škoda spočívajúca v tom, že museli žalobcovi vyplatiť v zmysle týchto právoplatných rozhodnutí uvedenú čiastku.

Ústavný súd už stabilne zastáva názor, že cieľom finančného zadosťučinenia nie je náhrada prípadnej škody vzniknutej ústavne chybným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci (napr. III. ÚS 237/07, III. ÚS 87/08). Odôvodnenie požadovaného finančného zadosťučinenia nasvedčuje, že sťažovateľka ho vníma najmä ako náhradu majetkovej ujmy vzniknutej v dôsledku uloženej povinnosti právoplatným rozhodnutím súdu. Inštitút finančného zadosťučinenia podľa čl. 127 ods. 3 ústavy však nemôže suplovať náhradu škody, ktorú v takýchto prípadoch zaručuje čl. 46 ods. 3 ústavy v rovine zákonnej právnej regulácie realizovaný zákonom č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Z citovaného čl. 127 ods. 3 ústavy tiež vyplýva, že finančné zadosťučinenie sa môže, ale nemusí priznať. Takéto zadosťučinenie je namieste tam, kde nie je možné dosiahnuť a dovrieť ochranu porušeného základného práva iným, ústavne a zákonne upraveným spôsobom (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02, II. ÚS 152/08).

Podľa názoru ústavného súdu je ochrana základných práv sťažovateľky účinne poskytnutá tým, že ústavný súd konštatoval ich porušenie, zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie s formulovaním záväzného právneho názoru. Z uvedeného dôvodu ústavný súd požadované finančné zadosťučinenie nepriznal (bod 4 výroku nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľky si uplatnil trovy konania, ktoré však nevyčísľil.

Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2013 v sume 804 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2014 (príprava a prevzatie vecí a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 134 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľky aj nárok na náhradu režijného paušálu za dva úkony právnej služby podľa vyhlášky vykonané v roku 2014 po 8,04 €. Pokiaľ ide o stanovisko sťažovateľky k vyjadreniu najvyššieho súdu doručené 20. januára 2015, ústavný súd za tento úkon právnej služby náhradu trov sťažovateľke nepriznal, keďže stanovisko neobsahovalo nové skutočnosti ani argumentáciu, ktorá by ústavnému súdu už nebola známa. Právny zástupca sťažovateľky je zároveň platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena a náhrady zvyšujú podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľke, spolu takto predstavuje sumu 340,88 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 3 výroku rozhodnutia).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. februára 2016